

POLITIKA KRAJINY A JEJÍ IMPLEMENTACE

Martin Bílý

Politika krajiny České republiky s výhledem do roku 2050 byla schválena vládou ČR v říjnu 2025. Vznikla jako strategický dokument reagující na potřebu koordinovaného a dlouhodobého přístupu k využívání a ochraně krajiny v Česku. Dokument se zaměřuje na koordinaci plánování v krajině s ohledem na přírodní i kulturní hodnoty. Kromě klíčových opatření zahrnujících ochranu zachovalých ekosystémů, udržitelné zemědělské a lesnické praktiky a efektivnější institucionální rámec pro rozhodování o krajině klade důraz i na zapojení veřejnosti a místních aktérů do správy krajiny a podporu zelené infrastruktury. Článek se zaměřuje na krajinné plánování jako jeden ze stěžejních nástrojů k naplňování cílů tohoto dokumentu.

Politika krajiny byla připravena jako součást jedné z komponent Národního plánu obnovy, vyplývá ze Strategie přizpůsobení se změně klimatu v podmínkách ČR, resp. jako konkrétní úkol z Národního akčního plánu adaptace na změnu klimatu, který je jejím prováděcím dokumentem. Politika krajiny přispívá k naplnění některých závazků z Úmluvy Rady Evropy o krajině, konkrétně zavést a provádět krajinné politiky zaměřené na ochranu, správu a plánování krajiny.

Politika krajiny byla připravována od počátku roku 2024 v rámci šesti pracovních skupin za účasti několika desítek odborníků na různé oblasti využívání krajiny a její příprava byla poměrně komplikovaná, jak to u podobně rozsáhlých dokumentů se širokým záběrem bývá, neboť názorové spektrum v uvedených skupinách bylo velmi pestré s často protichůdnými zájmy a představami či požadavky na využívání krajiny.

I přes celou řadu jednání a vypořádání stovek zaslaných připomínek nedošlo nakonec k úplné dohodě nad celkovým obsahem. Navržený dokument tak obsahuje priority ochrany a využívání krajiny, strategické cíle ochrany krajiny a opatření k jejich naplňování. Konkrétní úkoly, které původní návrh rovněž obsahoval, by měly být součástí implementačního plánu Politiky krajiny, který je v současné době dokončován a měl by být vládou schválen do konce září letošního roku.

Politika krajiny vznikla v době, kdy bylo nutné její přípravu sladit s přípravou dalších oborových dokumentů, jako jsou Strategie ochrany biologické rozmanitosti (schválena rovněž v říjnu 2025), Aktualizace Národního akčního plánu adaptace na změnu klimatu (aktuálně před předložením ke schválení

vládou) a Národního plánu pro obnovu přírody (aktuálně v procesu veřejné konzultace). Tento časový překryv se ukázal jako poměrně vhodná souslednost ve vztahu k obsahu dokumentů, neboť umožnil jejich finalizaci, aby se ve svém rozsahu zbytečně nepřekrývaly a současně nebyla žádná zásadní součást využívání krajiny opomenuta. Zároveň však značně zatěžovala některé aktivní účastníky procesu přípravy a projednávání dokumentu, neboť nebylo možné se zcela vyhnout situacím, kdy některé části obsahu byly projednávány opakovaně.

Z hlediska územního plánování jsou zásadní priority A – Koordinovaně spravovat krajinu (5 strategických cílů a 19 opatření) a B – Plánovat krajinu s respektem k sociálním, přírodním a kulturním hodnotám (3 strategické cíle a 9 opatření). Důležitou součástí Politiky krajiny jsou rovněž její přílohy, které obsahují např. hlavní nástroje ochrany krajiny, péče o krajinu a krajinné plánování, vazby na související mezinárodní smlouvy a obdobné závazky.

Příprava implementačního plánu probíhala v rámci široké spolupráce – hlavními snahami bylo upravit znění a množství konkrétních úkolů, aby je bylo možné v době platnosti dokumentu realizovat i s přihlédnutím k personálním možnostem jednotlivých gestorů úkolů a současně je připravit na budoucí legislativní rámec, kdy namísto procesu rekodifikace územního plánování, který probíhal v době příprav Politiky krajiny, dochází k zásadním úpravám stavebního zákona a dalších právních předpisů v oblasti povolovacích procesů. Přefinální verze dokumentu obsahuje přibližně 120 úkolů, které by měly být realizovány v následujících pěti letech

(následovat bude předpokládaná aktualizace implementačního plánu).

Z pohledu územního plánování je zásadní především úkol „Vypracovat metodiku krajinného plánování, která bude obsahovat jasně definované postupy s důrazem na koncepční řešení, optimální interakce mezi jednotlivými dokumenty a soulad s platnou legislativou. Metodika bude meziresortně projednána.“

Jak vyplývá z textu schválené Politiky, krajinné plánování by se mělo stát jedním z nástrojů k jejímu naplňování. Představuje soubor plánovacích nástrojů zaměřených na ochranu, vytváření a rozvíjení kvalit krajiny a aktivní přístup v řešení problémů krajiny. Jeho součástí jsou zejména územní plánování, pozemkové úpravy, lesnické plánování, plánování v oblasti vod a další druhy plánování ovlivňující stav české krajiny. Příprava probíhá za úzké spolupráce s Ministerstvem životního prostředí a Ministerstvem pro místní rozvoj v rámci odborné pracovní skupiny koordinované Výzkumným ústavem pro krajinu, v. v. i.

Výstupem uvedeného projektu by měla být příručka krajinného plánování pro místní samosprávy, která především prostřednictvím on-line podoby navrhne vhodné nástroje pro zlepšení stavu krajiny při řešení konkrétního problému a dále metodika přípravy krajinného plánu různé hierarchické úrovně. Výstupem následného meziresortního projednání by pak mělo být především nalezení způsobu, jak takto vzniklý krajinný plán propojit s procesem, resp. nástroji územního plánování.

Závěrem je možné pouze popřát, aby Politika krajiny našla své místo mezi

dalšími koncepčními a strategickými dokumenty a přispěla k naplnění svých cílů vedoucích ke zlepšení či zachování stavu krajiny, která bude zdravá, odol-

ná, biologicky hodnotná a přístupná, a bude naplňovat oprávněné společenské zájmy.

Ing. Mgr. Martin Bílý
Odbor adaptace na změnu klimatu
Oddělení obecné ochrany přírody a krajiny
Ministerstvo životního prostředí

ENGLISH ABSTRACT

Landscape Policy and its Implementation, by Martin Bílý

The Landscape Policy of the Czech Republic with outlook to 2050 was approved by the Government of the Czech Republic in October 2025. It was developed as a strategic policy document to ensure a coordinated and long-term approach to landscape management, use, and protection in the Czech Republic. The document focuses on coordination of landscape planning, considering both natural and cultural values. In addition to the key measures aimed at conserving well-preserved ecosystems, promoting sustainable agricultural and forestry practices, and straightening the efficient institutional framework for landscape-related decision-making processes, the policy also emphasizes the public participation, the involvement of local stakeholders in landscape management, and the support of green infrastructure. This article focuses on landscape planning as one of the key instruments for achieving the objectives set out in this policy document.